

Leven en werken op een klein boerenbedrijf op de zandgronden in de jaren '30.

Ingestuurd door A. van Peet

Nu ongeveer 80 jaar later kunnen we ons soms nauwelijks een voorstelling maken van de omstandigheden waaronder op kleine boerenbedrijffjes werd geleefd en gewerkt.

Het gezin bestaat uit: man, vrouw, zeven kinderen, een vader en een invalide zuster. Grootte van het bedrijf: 3,20 ha, waarvan 0,50 ha bouwland en de rest grasland. Op het bouwland worden aardappelen geteeld voor de behoeften van het gezin en voor de varkens, suikerbieten (4000 kilo) voor veevoeder en rogge (5 hl) voor eigen gerief. De rogge wordt naar de bakker gebracht die een bakloon in rekening brengt. Aangezien het gezin 10 hl rogge per jaar nodig heeft, moet 5 hl rogge bijgekocht worden. Van den regeringssteun aan den akkerbouw wordt hier niet geprofiteerd, aangezien de rogge niet gedenatureerd wordt maar naar den bakker gaat, de suikerbieten veevoeder zijn, en de aardappelen hoofdzakelijk voor de voeding van het gezin dienen.

Op het bedrijf worden vier melk- en kalfkoeien gehouden. Van de twee kalveren wordt er één aangehouden, om er een melkkoe van op te fokken; het andere kalf wordt op den leeftijd van een half jaar verkocht. Voorts zijn er een fokzeug en vier andere varkens aanwezig, er zijn veertien biggenmerken toegewezen. De varkens worden verkocht wanneer ze 120 á 130 pond wegen, en met de geldelijke opbrengst moet de hypotheekrente worden betaald. Voor de 50 kippen wordt jaarlijks voor een bedrag van 150,- gulden aan gemengd voer aangekocht. Er wordt geen paard gehouden. Voor het ploegen van het bouwland wordt een paard gehuurd à raison van 2,50 gulden per dag. Aan het ompitten van de kleine oppervlakte bouwland wordt niet gedacht.

De waarde van het bedrijfje is ongeveer 5000,- gulden. De hypotheek bedraagt 4000 gulden á 4,5% zodat jaarlijks 180,- gulden aan rente moet worden opgebracht. De verzekering tegen brand kost 24 gulden per jaar.

Tenslotte zij nog iets vermeld over de voeding van het gezin. 's Morgens worden pannenkoeken genuttigd, waarvoor iedere tien dagen 25 pond gruttenmeel nodig is. 's Middags eet men aardappelen met vet, meestal zonder spek of vleesch. Een enkele keer ook wat bruine bonen. Groenten worden niet gebruikt. 's Avonds eet men roggebrood en wittebrood met varkensvet of margarine. De voeding is dus eenzijdig, hoofdzakelijk met zetmeel en een weinig vet. De tuin bestaat slechts uit enkele vierkante meters en fruitbomen ontbreken. Thee en koffie wordt minder gedronken dan vroeger.

Bron: Commissie van advies Dienst Kleine Boerenbedrijven, Rapport over den sociaal-economische toestand der kleine boerenbedrijven in Nederland gevolgd door voorstellen ter verbetering van den bestaande toestand ['s Gravenhage 1937] p.380; overgenomen uit: Jan Bieleman, Boeren in Nederland, Boom 2008, p. 422 - 423

+++